

моделі» правозахисної моделі та розвиток у 1960–1990 рр. національного дисидентського правозахисного руху; 5) 1991–1996 рр. – формування конституційних основ правозахисної діяльності в Україні та затвердження їх у Конституції України 1996 р.; 6) 1996–2014 рр. – розвиток конституційних основ правозахисної діяльності та утвердження спеціальних правозахисних інституцій – Конституційного Суду України, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та ін.; 7) 2014 р. – до сьогодні – трансформація конституційної правозахисної діяльності в умовах боротьби за поновлення територіальної цілісності України і реалізації курсу держави на євроінтеграцію.

Окрему увагу в рецензованій монографії приділено ролі Української держави у здійсненні правозахисної діяльності, яка реалізується зокрема через парламентський, конституційний контроль, судовий захист та безпосередню правозахисну діяльність органів виконавчої влади.

Один із розділів монографічного дослідження присвячено правозахисній діяльності неурядових організацій України, до яких автор відносить адвокатуру та громадські організації, які по праву посідають чільне місце в системі правозахисних органів України та в процесі організації цивілізованого, гуманітарного й культурного діалогу між державою та громадянським суспільством.

Слід погодитись з П. Корнієнком, який у висновках монографічного дослідження вказує, що історично-ретроспективний аналіз конституційних основ правозахисної діяльності та її витоків в Україні буде неповним без використання потенціалу конституційної компаративістики. Для вітчизняної правотворчої та правозастосовної діяльності у сфері захисту конституційних прав і свобод людини важливим є позитивний досвід подібної діяльності за кордоном. У цьому аспекті перспективним вважається порівняння вітчизняної моделі правозахисної діяльності з подібними моделями інших держав світу.

На наше переконання, монографічне дослідження П. Корнієнка «Конституційні основи правозахисної діяльності в Україні», є цікавим, змістовним і корисним не лише для науковців-конституціоналістів, а й для посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування, посадових осіб, покликаних налагодити конструктивний діалог між державою та громадянським суспільством з метою утвердження захисту конституційних прав і свобод людини.

Е.В. ТІТКО

Ельвіра Валентинівна Тітко, доктор права, професор кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Навчально-наукового інституту права Університету державної фіскальної служби України, голова ГО «Український осередок з прав людини та розвитку освітніх інновацій»

РЕЦЕНЗІЯ НА НАУКОВУ ПРАЦЮ «ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ МИРОТВОРНОЇ ОПЕРАЦІЇ В ДОНБАСІ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ»*

Наукова записка «Політико-правові засади миротворчої операції в Донбасі: світовий досвід для України», підготовлена співробітниками Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України О.В. Кресінім, І.М. Проценко, К.О. Савчуком, О.М. Стойко, є системним та комплексним аналізом розуміння суті та перспектив проведення миротворчої операції в Донбасі з метою підтримання міжнародного миру та безпеки в регіоні та відновлення територіальної цілісності України.

Наукова записка складається із вступу, чотирьох розділів, висновків та додатків:

1. Проект Закону України «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про порядок допуску та умови перебування підрозділів збройних сил інших держав на території України»;
2. Проект Закону України «Про внесення змін і доповнень до Митного кодексу України»;
3. Проект Закону України «Про внесення змін і доповнень до Податкового кодексу України».

Агресія Російської Федерації проти України, яка розпочалася з анексії АР Крим і фактично перейшла у збройний конфлікт на сході України призвела до порушення територіальної цілісності держави, порушення прав і свобод людини, порушення базових цінностей та інтересів суспільства, нехтування верховенством права та порушення національної безпеки в цілому, що і є одним із рівнів функціонування міжнародної безпеки, яка сьогодні в ситуації, що склалася, викликає серйозне занепокоєння всієї світової спільноти.

Саме в умовах можливого пошуку вирішення та врегулювання збройного конфлікту була висунута ініціатива щодо організації міжнародної миротворчої місії в Донбасі, яка потребує детального дослідження як

© Е.В. Тітко, 2019

* Рецензія на кн.: Політико-правові засади миротворчої операції в Донбасі: світовий досвід для України: Наукова записка / Кресінін О.В. (кер. авт. кол., наук. ред.), Проценко І.М., Савчук К.О., Стойко О.М. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2018. 243 с.

з точки зору правового врегулювання даного питання щодо України, так і щодо визначення мандату можливої операції.

З урахуванням вищевикладеного, можна вказати, що наукова записка є достатньо обґрунтованою та системно викладеною, звертає особливу увагу на міжнародно-правові аспекти механізмів миротворчості з деталізацією (класифікацією) миротворчих операцій, які за своєю сутністю достатньо різняться. У науковій записці також подається аналіз досвіду миротворчих операцій ООН, у яких Україна також мала свою присутність.

Заслужує на особливу увагу третій розділ рецензованого дослідження, присвячений встановленню правової кваліфікації питання агресії Російської Федерації в Донбасі. Ситуацію значно ускладнює той факт, що РФ взагалі заперечує свою участь у конфлікті в Донбасі, намагаючись довести, що там має місце збройний конфлікт внутрішнього характеру між Україною та т.зв. «Донецькою народною республікою» та «Луганською народною республікою», хоча збройне втручання РФ було визначено як агресія і в документах, прийнятих українською стороною, так і низкою резолюцій різних міжнародних організацій (ОБСЄ, Рада Європи, Європейський Союз та ін.). Саме в цьому контексті набуває особливої ваги питання правової кваліфікації питання агресії Російської Федерації на Донбасі, адже в юридичній і політологічній літературі можна бачити тлумачення цього конфлікту як «агресія», «гібридна війна», «збройне втручання», «війна Російської Федерації проти України», «збройний конфлікт неміжнародного характеру», «триваюча російська війна проти України...», «збройний конфлікт міжнародного характеру». Таким чином універсалізується поняття агресії як основного елемента порушення міжнародного миру й безпеки, що охоплює не лише безпосереднє й відкрите здійснення агресивної війни, окупацію із застосуванням військової сили, напади на збройні сили, а і фактично будь-яке насильницьке втручання у внутрішні справи держави.

Істотна частина наукової записки присвячена питанням правового статусу та діяльності гіпотетичної міжнародної місії з підтриманням миру та безпеки на Донбасі, розкриваються загальні засади в'їзду та виїзду членів місії, ввезення майна та товарів, а також забезпечення свободи пересування членів місії.

Завершується дане дослідження законодавчими пропозиціями щодо внесення змін та доповнень до чинного законодавства, зокрема Закону України «Про порядок допуску та умови перебування підрозділів збройних сил інших держав на територію України» від 2000 р.).

Резюмуючи зазначимо, що рецензована наукова записка «Політико-правові засади миротворчої операції в Донбасі: світовий досвід для України» є значним внеском у справу правової кваліфікації ситуації на Сході України із важливими пропозиціями до існуючої ініціативи припинення воєнного конфлікту в Донбасі й відновлення територіальної цілісності України шляхом розгортання миротворчої операції під егідою ООН чи будь-якої іншої міжнародної організації. Запропоновані авторами наукової записки законодавчі ініціативи заслуговують на обговорення з певним зверненням уваги на сегмент цивільно-військового співробітництва.